

Судова
реформа

Нові процесуальні кодекси, як інструмент ефективного судочинства.

На що звернути увагу адвокату в першу чергу

Віктор Короленко,
Координатор робочої групи з реформування
процесуального законодавства Ради з питань
судової реформи

Представництво в суді. Основні положення

Загальне правило: представництво в суді, захист від кримінального обвинувачення **здійснюється виключно адвокатом** (ч.4 ст.131-2 Конституції України)

Виключення із загального правила (ч.5 ст. 131-2 Конституції України)

- трудові спори
- спори щодо захисту соціальних прав
- спори щодо виборів та референдумів
- **малозначні спори**
- будь-які спори і справи стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена

Строки запровадження "адвокатської монополії"

набувають чинності відповідно до перехідних положень КУ:

з 01.01.17 р.

до 01.01.18 р.

до 01.01.19 р.

у Верховному Суді та судах касаційної інстанції представництво здійснюється виключно адвокатом; не адвокат зможе бути представником у Верховному Суді у визначених категоріях спорів після набрання чинності новими процесуальними кодексами

в усіх справах, які розглядають судом апеляційної інстанції представником може бути не адвокат

в усіх справах, які розглядають судом першої інстанції представником може бути не адвокат

(Пункт 11 Розділу XV ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ Конституції України)

Малозначні спори

У **цивільному** та **господарському** процесах малозначними спорами є:

- справи, у яких ціна позову не перевищує **100 розмірів прожиткового мінімуму**
- справи незначної складності, **крім справ**, які підлягають розгляду лише за правилами загального позовного провадження, та справ, ціна позову в яких перевищує **500 розмірів прожиткового мінімуму**

Малозначні спори

В адміністративному процесі справами незначної складності є справи щодо:

- прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби, окрім справ, в яких позивачами є службові особи, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище
- оскарження бездіяльності суб'єкта владних повноважень або розпорядника інформації щодо розгляду звернення або запиту на інформацію
- обчислення, призначення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат, соціальних виплат певним категоріям громадян
- припинення за зверненням СВП юридичних осіб чи підприємницької діяльності ФОП
- щодо в'їзду (виїзду) на тимчасово окуповану територію
- оскарження рішення СВП, на підставі якого ним може бути заявлено вимогу про стягнення грошових коштів у сумі, що не перевищує 100 розмірів прожиткового мінімуму
- стягнення грошових сум, що ґрунтуються на рішеннях СВП, щодо яких завершився встановлений Кодексом строк оскарження
- типові справи
- оскарження НПА, які відтворюють зміст або прийняті на виконання НПА, визнаного судом протиправним і нечинним повністю або в окремій його частині
- інші справи, у яких суд дійде висновку про їх **незначну складність, за винятком справ**, які не можуть бути розглянуті за правилами спрощеного позовного провадження

Особливості подання позову

- У малозначних справах **позовні заяви завжди можуть подавати представники, які не є адвокатами**
- У справах, щодо яких **суд приймає рішення про те, чи є вона малозначною (ціна позову від 100 до 500 розмірів прожиткового мінімуму, в КАСУ – справи, визначені п. 10 ч.6 ст. 12)** **рекомендується подавати позовну заяву за підписом позивача (його керівника, якщо позивач – юридична особа) або адвоката**

Звернути увагу, що керівник або інший орган управління юридичної особи не є її представником, - він здійснює самопредставництво юридичної особи.

Особливості подання касаційної скарги

З 01.01.17 р. касаційні скарги мають подаватися виключно адвокатом.

За загальним правилом судові рішення у малозначних справах не підлягають касаційному оскарженню, крім виключних випадків.

Виключні випадки:

- касаційна скарга стосується питання права, яке має фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовчої практики
- особа, яка подає касаційну скаргу, позбавлена можливості спростувати обставини, встановлені оскарженим судовим рішенням, при розгляді іншої справи
- справа становить значний суспільний інтерес або має виняткове значення для учасника справи, який подає касаційну скаргу

Звернути увагу, що у разі подання касаційної скарги у малозначній справі з тієї підстави, що суд першої інстанції відніс справу до категорії малозначних помилково – касаційну скаргу має подавати адвокат.

Відшкодування витрат на професійну правничу допомогу

Повному відшкодуванню підлягають:

- **гонорар** адвоката за представництво в суді, іншу правничу допомогу, пов'язану зі справою, включаючи підготовку до розгляду
- вартість послуг **помічника** адвоката

Виключення!

Витрати на професійну правничу допомогу не відшкодовуються:

- у випадках надання правничої допомоги за рахунок держави
- якщо такі витрати здійснює СВП (КАСУ)

Відшкодування витрат на професійну правничу допомогу

Інша сторона може вимагати зменшення суми витрат, **якщо такі витрати є неспівмірними.**

Ч. 4 - 6 ст. 138 проекту ЦПК (інші процесуальні кодекси містять аналогічні норми):

Розмір витрат на оплату послуг адвоката має бути співмірним із:

- складністю справи та виконаних адвокатом робіт (наданих послуг)
- часом, витраченим адвокатом на виконання відповідних робіт (надання послуг)
- обсягом наданих адвокатом послуг та виконаних робіт
- ціною позову та (або) значенням справи для сторони, в тому числі впливом вирішення справи на репутацію сторони або публічним інтересом до справи

Обов'язок доведення неспівмірності витрат покладається на сторону, яка заявляє клопотання про зменшення витрат.

Забезпечення судових витрат

Мета: стримування позивача від подання завідомо безпідставних позовних заяв.

Таке забезпечення судових витрат застосовується, якщо:

- **позов має ознаки завідомо безпідставного** або інші ознаки **зловживання правом на позов**
- позивач не має зареєстрованого в установленому законом порядку місця проживання (перебування) чи місцезнаходження на території України та майна, що знаходиться на території України, в розмірі, достатньому для відшкодування судових витрат відповідача у випадку відмови у позові

Витрати представника, який не є адвокатом, не підлягають відшкодуванню, окрім витрат за втрачений заробіток чи відрив від звичайних занять

Окрема ухвала суду

Суд може постановити окрему ухвалу у випадку зловживання процесуальними правами, порушення процесуальних обов'язків, неналежного виконання професійних обов'язків (в тому числі, якщо підписана адвокатом чи прокурором позовна заява містить суттєві недоліки) або іншого порушення законодавства адвокатом або прокурором.

Спрощено порядок визначення повноважень представника

- за загальним правилом представнику надаються повноваження особи, яку він представляє
- у довіреності або ордері обов'язково зазначаються лише обмеження повноважень представника на вчинення процесуальних дій
- змінами до КК України пропонується закріпити кримінальну відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення про повноваження представляти іншу особу у суді, а так само умисне невнесення адвокатом до ордера відомостей щодо обмежень повноважень

Стаття 65 проекту ЦПК: Повноваження представника в суді

1. Представник, який має повноваження на ведення справи в суді, здійснює від імені особи, яку він представляє, її процесуальні права та обов'язки.
2. Обмеження повноважень представника на вчинення певної процесуальної дії мають бути застережені у виданій йому довіреності або ордері.

Стаття 400-1, якою пропонується доповнити ККУ: Представництво в суді без повноважень

1. Завідомо неправдиве повідомлення суду про повноваження представляти іншу особу у суді, а так само умисне невнесення адвокатом до ордера відомостей щодо обмежень повноважень, встановлених договором про надання правничої допомоги, – карається штрафом до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до трьох місяців.
2. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, – караються штрафом до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або обмеженням волі на строк до трьох років.

Дякую за увагу!